

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

1 (25)

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427-2025

Dossiernummer
2402064

Enligt sändlista

Delgivningskvitto

Beslut om bildande av Vitbergens naturreservat i Skellefteå kommun

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med Vitbergens naturreservat beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet. Samtidigt upphävs föreskrifter om vad allmänheten har att iakttaga inom naturreservatet (10 § naturvårdslagen (1964:822)) i Länsstyrelsen Västerbottens förordnande (24FS 1994: 27A) om bildande av Vitbergens naturreservat i Skellefteå kommun, diarienummer 231-967/93.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken att Länsstyrelsens beslut (1994-06-20, diarienummer 231-967/93) om bildande av naturreservatet Vitbergen med tillhörande skötselplan (2007-06-19, diarienummer 512-15223-2006) ska upphöra att gälla när detta beslut (2026-03-19, diarienummer 10427-2025) om bildande av naturreservatet Vitbergen vunnit laga kraft.

Reservatet omfattar hela fastigheten Spölträsk 1:13 och detta beslut 2026-03-19 fastställer gränsen i enlighet med det tidigare beslutets lydelse, se bilaga 1.

Fakta om naturreservatet

Namn	Vitbergen
Dossiernummer	2402064
NVR-id	2001625
Natura 2000, områdeskod	SE0810039
Kommun	Skellefteå
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	5 km SV om Kalvträsk
Mittkoordinat	N 7175186, E 725662 (SWEREF 99 TM)
Naturgeografisk region	30a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1
Markägare	Naturvårdsverket
Fastigheter	Spölträsk 1:13
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten
Totalareal	903 hektar
Areal skogsmark	824 hektar
Areal produktiv skog	824 hektar
Areal öppen våtmark	80 hektar

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Areal vatten	9 km
- varav vattendrag	9 km

Arealer och definitioner av marktäckeskategorier enligt Nationella Marktäckedata (NMD).

Syftet med naturreservatet

Syfte

Syftet med naturreservatet är bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer i form av områdets till stora delar brandpräglade lövrika barrblandskogar samt dess vattendrag, våtmarker och andra öppna marker. Områdets helhetsvärden med dess förhållandevis opåverkade karaktärer, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

De arter och naturtyper som angivits för Natura 2000-området Vitbergen ska skyddas och återställas så att gott tillstånd kan bibehållas eller uppnås.

Ett syfte är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet samt att området ska kunna nyttjas för naturstudier, undervisning och forskning.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att naturreservatet i huvudsak utvecklas fritt genom naturliga processer. Där området är präglat av brand eller är påverkat av skogsbruk, dikning, främmande eller andra skadliga arter, eller där särskilda insatser kan behövas för att gynna skyddsvärda arter och naturmiljöer ska syftet även kunna nås genom att:

- genomföra naturvårdsbränning och brandefterliknande åtgärder
- utöka livsmiljöer och öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter i skog
- skapa en mer varierad beståndsstruktur och främja lövandelen i områdets ungskogar och medelålders skogar
- återställa struktur och hydrologi i vattendrag, våtmarker och skog

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- bibehålla öppna miljöer och öka mängden lämpligt substrat på stränder och annan öppen mark
- genomföra åtgärder för att begränsa eller ta bort för området främmande arter eller andra skadliga arter

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurlivet.

Skälen för beslutet

Naturreseptatet Vitbergen utgörs av en tämligen starkt kuperad och höglänt bergsplatå med ett brett spektrum av livsmiljöer. Till sin yta är det ett av de största sammanhängande skogsreservaten i den östra delen av länet. Vitbergens naturreseptat har höga bevarandevärden kopplade till både naturmiljöerna och friluftslivet.

De höga naturvärdena är framförallt knutna till de urskogsartade lövrika barrblandskogarna och området höglänta mosaik av våtmark. I området finns även dikningspåverkade vattendrag, myrar och skogspartier. Reseptatet hyser även öppna miljöer, till exempel längs vägkanter.

Skogarna utgör en stor variation av olika skogstyper såsom brandpräglade tallsogar, granskogar och lövbrännor. I området förekommer ett stort antal naturskogslevande indikatorarter och rödlistade arter. Området hyser en särskild rikedom av arter knutna till brandpräglad skog som exempelvis kolflarnlavar, doftticka, stiftgelélav, liten aspgelélav, tallticka och dvärgbägarlav. Även flera av naturskogens fåglar finns här, exempelvis tretåig hackspett, spillkråka, sparvuggla, pärluggla och tjäder. Skogarna i reseptatet har generellt en låg påverkansgrad, men delar av reseptatet utgörs av skog där det gjorts stora virkesuttag på 60-talet. Det finns även ungskog i ytterkanterna av området.

Våtmarkerna i reseptatet består av en höglänt mosaik av olika myrar. Myrarna består framför allt av fattiga till intermediära fastmattekärr. Ett stort antal av dessa myrar har dikats. Många av diken är igenväxta och fyller inte någon funktion, men även diken med en avvattande funktion förekommer.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Vattenmiljöerna i reservatet består av ett antal mindre vattendrag. De sydvästra delarna utgör käll- och biflöden till Sävarån och omfattas av riksintresse för skyddade vattendrag. Vattendragen är till viss del påverkade av dikning.

Vitbergen med sin vildmarkskaraktär och påtagliga storlek är ett mycket värdefullt rekreationsområde. Genom området passerar Kalvträskleden, som är en välanvänd vandringsled. I området finns även friluftslivsanordningar i form av en koja och ett vindskydd.

Naturreseptatet Vitbergen ingår i nätverket Natura 2000, den Europeiska unionens nätverk av skyddade områden. Området är utpekadt för förekomsten av naturtyperna öppna mossar och kärr, taiga, näringsrik granskog och skogsbevuxen myr samt fågelarterna järpe, tjäder, trana, grönbena, spurvuggla, pärluggla, spillkråka, tretåig hackspett och orre.

I området finns viktiga livsmiljöer för många rödlistade arter som är beroende av naturskogsmiljöer och därför har mycket små möjligheter att fortleva i ett brukat skogslandskap. Områden med naturskog blir alltmer sällsynta i länet och att skydda dessa kvarvarande fragment av det ursprungliga skogslandskapet är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden.

Området är till delar prägladt av naturliga störningar (brand) och historisk markanvändning (hävd) samt är påverkat av skogsbruk och har hydrologisk och fysiskt påverkade skogar, våtmarker och vattenmiljöer. I området finns också exploaterade miljöer som kan vara lämpliga för arter med krav på återkommande hävd. Därför kan ett bevarande och en utveckling av områdets naturvärden gynnas av en naturvårdande skötsel som reservatsbeslutet möjliggör. Att området även ska kunna vara en tillgång för friluftslivet främjas av att skötselåtgärder också kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

De höga naturvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd. Genom reservatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder. Förutsättningarna för att bevara och, genom skötselåtgärder, utveckla naturreseptatets naturmiljöer förbättras. Genom beslutet bevaras också möjligheten att uppleva ett förhållandevis opåverkat naturlandskap.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Skäl för att upphäva gällande beslut

I reservatet finns naturmiljöer och arter som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas. Beslutet från 1994 möjliggör inte skötselåtgärder. En del av föreskrifterna i reservatet bedöms inte behövas för att uppnå syftet. Vidare bedöms föreskrifterna behöva förstärkas för vissa verksamheter för att uppnå syftet.

Genom att ersätta beslutet 1994-06-20 med detta beslut 2026-03-19 där syftets förvaltningsinriktning och föreskrifter ger större möjligheter till naturvårdande skötsel, får området ett mer ändamålsenligt skydd och ökad möjlighet att uppfylla bevarandemålen för Natura 2000-området.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads- eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. uppföra stängsel, staket eller hägnad,
4. anlägga väg, parkeringsplats, led, spång eller bro,
5. anlägga ledning eller rör,
6. bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämma, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottentopografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,
7. tippa, dumpa eller anordna upplag,
8. framföra motordrivet fordon i terräng,

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

9. avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
10. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, växtnäringssämnen, jordförbättringsmedel eller kalk,
11. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

12. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka).

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats, stuga, koja, vindskydd, torrdass, eldstad, led, spång eller bro,
4. skötselåtgärder för bevarande och synliggörande av för friluftslivet intressanta besöksmål genom plantryckning samt röjning och fällning av buskar och träd och liknande åtgärder,
5. naturvårdsbränning och därtill hörande selektiva huggningar och anläggande av brandgator,
6. skötselåtgärder för att skapa en mer varierad beståndsstruktur och ökad lövandel samt för att återställa naturlig hydrologi i ungskogar och medelålders skogar genom att röja och fälla buskar och träd; ringbarka eller på annat sätt skada träd; tillföra död ved eller andra växtdelar; dämna och lägga igen diken; slåtter och bete; stängsla samt genomföra markstörning och liknande åtgärder,

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

7. skötselåtgärder för att gynna skyddsvärda arter och naturmiljöer i skog genom att röja eller fälla buskar och träd; ringbarka eller på annat sätt skada träd; tillföra död ved eller andra växtdelar; dämna och lägga igen diken; stängsla samt genom slåtter eller bete; genomföra markstörning och liknande åtgärder,
8. skötselåtgärder i våtmarker genom röjning av buskar och träd; dämning och igenläggning av diken eller annan markstörning; slåtter, bete och liknande åtgärder,
9. fysisk och hydrologisk återställning i vattendrag genom att ta bort vandringshinder, återföra upprepade block och sten, öppna avstängda sidofåror, etablera lekområden för fisk, återställa igenslammade bottnar, tillföra död ved och liknande åtgärder,
10. inplantering eller utsättning av inhemska växter, djur eller andra organismer för att gynna skyddsvärda arter eller naturmiljöer,
11. borttagande av för området främmande arter,
12. undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, såväl stående som liggande. Undantag gäller för att ta torra, döda, klena kvistar för att använda till lagereld,
3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon i terräng,
5. insamla eller gräva upp växter, inklusive mossor och alger, samt lavar och svampar. Undantag gäller för att plocka bär, matsvamp och icke fridlysta blommor,
6. insamla ryggradslösa djur,

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

7. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka).

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna utgör inte hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut. Undantag gäller också för de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna och för transporter i annat tjänstesyfte,
- b) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) samt framförande av motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,
- c) normalt underhåll av väg, och vägområde. Träd som fallit eller hotar att falla över väg och vägområde får fällas men ska lämnas i naturreservatet,
- d) fällning av enstaka träd som riskerar att orsaka skada i anslutning till byggnader och andra anläggningar,
- e) slyröjning, kvistning och kapning av liggande träd för underhåll av befintliga stigar och leder,
- f) underhåll och ersättning av befintliga jakttorn. Tillstånd från Länsstyrelsen krävs för uppförande av nya jakttorn,
- g) kvistning eller röjning av sly för upprätthållande av befintliga sikt- eller skjutgator vid jaktpass. Tillstånd från Länsstyrelsen krävs för uppförande av nya sikt- eller skjutgator,
- h) att nyttja naturreservatet för skogsbete med nötkreatur, häst, får eller getter, samt vattning av betesdjur samt att i samråd med Länsstyrelsen uppföra stängsel samt övriga anordningar som djurskyddet föreskriver för betande djur,
- i) underhåll av stängsel och övriga anordningar för betesdjur, träd som fallit eller hotar att falla över stängsel eller annan anordning för boskap får kapas men ska lämnas i naturreservatet,

Datum

2026-03-19

Diarienummer

10427–2025

- j) uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
- k) insamling av enstaka exemplar av arter för exempelvis artbestämning och dokumentation. För att genomföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär någon form av markering, fällfångst eller andra åtgärder som kan innebära påverkan på naturmiljön krävs Länsstyrelsens tillstånd.

För samtliga undantag från föreskrifter gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras.

Ärendets beredning

Naturreservatet bildades 1994 efter att staten förvärvade större delen av marken från Mo och Domsjö AB. Resterande del var belägen på statlig mark, kronopark Ljusträskheden, som förvaltades Domänverket och överfördes till naturvårdsfonden i samband med att Domänverket omvandlades till Domän AB. 2007 reviderades skötselplanen (diarienummer 512-15223-2006).

Länsstyrelsen har i samband med skötsel och förvaltning av naturreservatet konstaterat att syftet och föreskrifterna från 1994 behöver kompletteras för att bl.a. svara upp mot den skötsel som behöver genomföras för att uppnå syftet med naturreservatet. I samband med detta revideras även skötselplanen.

Området ingår sedan 2005 i den Europeiska unionens nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Behovet av en översyn av reservatets beslut och skötselplan har också blivit aktuellt genom att Natura 2000-området Vitbergen ingår i det EU-finansierade LIFE-projektet Life2Taiga.

Naturreservatet ligger inom Svaipa samebys och Grans samebys vinterbetesmarker. Samebyarna har beretts möjlighet att yttra sig. Berörda samebyar, Sametinget, Svenska samernas riksförbund och Landsförbundet svenska samer har i mars 2026 beretts möjlighet till konsultationsmöte¹ (diarienummer 783-2026). Svenska samernas riksförbund har deltagit i konsultationsmötet, övriga har valt att avstå.

¹ Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Yttranden från remissinstanser och länsstyrelsens beaktande av inkomna synpunkter

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd. Följande remissinstanser har yttrat sig:

Västerbottens ornitologiska förening (VOF) meddelar att de ställer sig positiva till förslaget men lämnar några synpunkter kopplat till de föreslagna åtgärderna naturvårdsbränning och dragning av leder. VOF betonar vikten av att Länsstyrelsen har kunskap om områdets fågelliv, att hänsyn tas till fågellivet vid planerade åtgärder samt att naturvårdsbränning inte genomförs under häckningstid. VOF framför också att naturreservatet primärt har som mål att skydda natur och sekundärt understödja det rörliga friluftslivet. Vidare menar VOF att undantaget för skoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is är alltför tillåtande och att fri skoterkörning kan vara mycket störande för de fågelarter som inleder sina häckningar tidigt på vårvintern, men även för annat vilt. Med anledning av detta anser VOF att skoterkörning bör inskränkas till de med tillstånd eller efter utlagda leder.

Länsstyrelsens kommentar: Vid genomförande av olika skötsel- och förvaltningsåtgärder behöver alltid den slutliga avvägningen av eventuell nytta och skada för olika berörda arter och naturtyper göras i varje enskilt fall. Inför en naturvårdsbränning genomförs därför en mycket noggrann planering i fält, ofta under flera säsonger. Förekomster av olika skyddsvärda arter som kan behöva tas hänsyn till noteras och registreras. För att inhämta ytterligare kunskap sker vid behov även samråd med lokala ornitologer eller annan expertis. Om det påträffas särskilt skyddsvärda arter (fåglar eller andra organismgrupper) där förekomsten kan komma att äventyras av en bränning tas det med i planeringen. Exempelvis genom val av tidpunkt eller justering av gränserna för bränningsområdet så att arten/arterna inte påverkas eller påverkansgraden minimeras.

Länsstyrelsen bedömer att det i detta reservat inte finns skäl att upphäva det tidigare beslutets förbud mot motordrivet fordon i terrängen. Länsstyrelsen delar uppfattningen att det är inom

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

ramen för bevarandet av naturmiljöer som naturreservatet ska tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Skogsstyrelsen meddelar att de är positiva till förslaget och inte har några synpunkter.

Sametinget har inget att erinra mot förslaget. Sametinget skriver i sitt yttrande att det är viktigt att det samiska kulturlandskapet och historia synliggörs samt att föreskrifterna för naturreservatet inte hindrar samisk markanvändning. Sametinget noterar att samråd ska genomföras med samebyn inför skötselåtgärder som kan medföra påverkan på renskötseln.

SGU meddelar att de avstår från att yttra sig i ärendet.

Översiktlig beskrivning av reservatet

Vitbergens naturreservat ligger cirka 5 km sydväst om Kalvträsk, Skellefteå kommun, och är till sin yta ett av de största sammanhängande skogsreservaten i den östra delen av länet. Höjden inom reservatet varierar mellan 300–490 meter över havet. Skogsmarken domineras av lövrika barrskogar. Området har brunnit i flera omgångar, där den senaste branden dokumenterades under 1900-talets början. Reservatet hyser också våtmarker och mindre vattendrag.

Med sin vildmarkskaraktär och påtagliga storlek är Vitbergen ett mycket värdefullt rekreationsområde. Reservatet kan besökas för vandring, till exempel genom att vandra Kalvträsklederna som sträcker sig igenom reservatet. I reservatet finns det även ett äldre brandtorn, en rastkoja och ett vindskydd med eldstad.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Vitbergen är det östligaste större urskogsartade området i länet och ett av de större områdena av denna typ öster om de fjällnära urskogarna. Inom den naturgeografiska region som Vitbergen ligger i har endast en mycket liten del av skogen kvar sin orörda urskogsartade prägel. Den varierande topografin och områdets brandhistorik bidrar till skogarnas mångformighet. Betydande delar upptas av drygt hundraåriga brännor där lövinslaget fortfarande är stort. För att områdets värden ska bestå behöver området därför skyddas från skogsbruk, dikning och annan

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär att områdets naturvärden skulle skadas eller påverka områdets relativt opåverkade karaktär.

Naturreservatet är präglat av naturliga störningar som brand och området är till vissa delar även präglat av historisk markanvändning i form av hävd. Detta har idag upphört eller är till stora delar satt ur spel. Området är också påverkat av skogsbruk och dikningar. På grund av detta så har ekosystemens funktion påverkats negativt och viktiga ekologiska strukturer vidmakthålls eller skapas inte i delar av reservatet. Ett bevarande och en utveckling av de värden reservatet är satt att bevara förutsätter därför att skötselåtgärder kan genomföras för att gynna dessa bevarandevärden på kort och lång sikt. I områdets exploaterade delar (exempelvis vägkanter) kan också skötselåtgärder gynna pollinerande insekter och andra arter med krav på tidvis hävdade ytor. Att området även ska kunna vara en tillgång för friluftslivet förutsätter också att skötselåtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och för att förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Beslutet från 1994 omfattar Naturvårdsverkets fastighet Spölträsk 1:13. Avgränsningen av reservatet har dock redovisats felaktigt enligt det gamla beslutets (1994) kartbilaga. Detta beslut (2026) fastställer reservatsgränsen enligt den fastighetsbildning som skedde i samband med det tidigare beslutet från 1994, se bilaga 1.

Länsstyrelsen bedömer att Vitbergens skydd som Natura 2000-område inte är tillräckligt utan området har ett behov av kompletterande skydd för att minska risken för negativ påverkan. Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreservatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden som har ett sådant skötselbehov att en skötselplan krävs och där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken), bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Motiv till att upphäva gällande beslut

Länsstyrelsen bedömer att synnerliga skäl föreligger och att det finns stöd för att upphäva reservatsbeslutet 1994-06-20 med tillhörande skötselplan 2007-06-19 som fattades enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) och ersätta det med detta beslut 2026-03-19.

Det främsta motivet för att upphäva reservatsbeslutet från 1994 är att det inom reservatet finns flera naturmiljöer som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas, något som beslutets syfte och föreskrifter inte medger. Ytterligare motiv har varit att också genomföra lättnader från vissa föreskrifter som bedöms gå längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås. Utöver detta har det nya beslutet (2026) även inneburit ett förstärkt skydd genom tillägg till A-föreskrifterna.

Möjliggörande av skötselåtgärder

I Vitbergens naturreservat återfinns diken som påverkar en del av områdets myrar, vattendrag och skogar på ett negativt sätt. För att uppnå ett mer ändamålsenligt skydd för dessa naturtyper kan diken behöva läggas igen. Det finns även skogar som är brandpräglade och hyser naturvärden som är kopplade till brandhistorik. Gamla brandpräglade skogar blir alltmer sällsynta i landskapet, en följd av storskaligt skogsbruk och en effektiv brandbekämpning. För att kunna bibehålla och öka dessa värden behöver naturvårdsbränning och andra brandefterliknande åtgärder genomföras. Reservatets skogar hyser ett stort lövinslag, där naturvärdena succesivt riskerar att minska om den omgivande granskogen blir för tät. Därför kan även åtgärder för att bevara och utveckla områdets lövvärden vara aktuella. Även för området främmande arter, vilka kan förväntas öka i takt med klimatförändringarna, kan behöva bekämpas inom reservatet.

Reservatets skogar är präglade av historisk markanvändning i form av skogsbete och hyser naturvärden som är kopplade till denna historik. Återupptagen hävd är önskvärt för att dessa naturtyper ska ha kvar sina värden.

Av ovan nämnda skäl har Länsstyrelsen i beslutet (2026) kompletterat B-föreskrifterna om förpliktelse att tåla intrång, enligt 7 kap. 6 § miljöbalken, för att möjliggöra denna naturvårdande skötsel samt för att bekämpa främmande arter. B-föreskrifterna har även kompletterats för att möjliggöra anläggande och underhåll av anordningar för

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

friluftslivet. Det ges även möjlighet till dokumentation och undersökning av områdets växter- och djurarter samt mark- och vattenförhållanden.

Lättnader från föreskrifter

Detta beslut (2026) innebär också lättnader från vissa föreskrifter som inte bedöms behövas för att uppnå syftet med reservatet.

I beslutet från 1994 finns det inget förbud mot jakt och ett förbud bedöms inte behövas för att uppnå syftet med reservatet och följaktligen finns inga föreskrifter som förhindrar det. Uttransport av fälld älg, björn eller hjort på motordrivet fordon i terräng är tillåtet under förutsättning att fordon och färdväg väljs med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador. För möjligheten att utöva säker jakt är sikt- och skjutgator viktiga. De behöver oftast underhållsröjas för att behålla sin funktion. Där sikt- och skjutgator redan är etablerade bedöms ett upprätthållande av dessa genom röjning eller kvistning av sly inte skada naturmiljön annat än marginellt och påverkar därför inte det huvudsakliga syftet med reservatet. Även jakttorn har betydelse för säker jakt. Ett jakttorn tar upp en begränsad yta och de skador som detta åstadkommer är försumbar varför det inte heller bedöms skada syftet med reservatet. Ett undantag med tillståndskrav för att sätta upp jakttorn ger Länsstyrelsen möjlighet att påverka placering och utformning så att tornet inte stör landskapsbilden eller reservatets övriga friluftsvärden.

För att inte hindra viktig infrastruktur ges möjlighet till åtgärder för drift, underhåll, reparation och upprustning av väg och vägområde. Möjlighet ges också till fällning av enstaka träd som riskerar att orsaka skada i anslutning till byggnader och andra anläggningar samt slyröjning, kvistning och kapning av liggande träd för underhåll av befintliga stigar och leder, vilket går i linje med syftet med reservatet om att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Undantag från A-föreskriften om att uppföra stängsel, staket eller hägnad gäller för att nyttja naturreservatet för skogsbete vilket även inkluderar underhåll av stängsel och övriga anordningar för betesdjur. För att möjliggöra för skogsbete finns även undantag från A-föreskriften om att avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar. Undantaget gäller för träd som

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

hotar att falla över stängsel eller annan anordning för boskap eller på annat sätt utgör risk för boskap

De flesta åtgärder som omfattas av renskötselrätten bedöms vara förenliga med reservatets syfte. För uppförande av anläggningar krävs samråd enligt 12 kap. 6 § MB vilket ger möjlighet att styra utformning och placering så att påverkan på reservatet och dess syfte blir försumbar.

Utöver detta har vissa begränsningar för allmänhetens friluftsliv tagits bort som inte kan motiveras utifrån syftet med reservatet. Det tidigare förbudet mot att sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt inskrift eller därmed jämförbar anordning har nu belagts med tillståndsplikt. Tillfällig annonsering (högst en vecka) är tillåtet. Möjligheten att göra upp lägereld och att tälta är företeelser som till delar är reglerade i andra bestämmelser och de motverkar inte syftet med reservatet, därför tillåts detta. Detta gäller även undantag i förbudet att skada levande eller döda träd, där torra, döda kvistar för att använda som lägereld nu medges. Även vad gäller förbudet att plocka eller insamla växter eller växtdelar, lavar, mossor och svampar ges det undantag för bär, matsvampar och icke fridlysta blommor. Möjlighet att insamla enstaka exemplar av arter för exempelvis artbestämning och dokumentation bedöms inte motverka syftet med reservatet och därför har ett undantag för detta gjorts.

Förstärkt skydd

Beslutet (2026) medför förstärkt skydd genom tillägg till A-föreskrifterna enligt 7 kap. 5 § miljöbalken. Tilläggen i A-föreskrifterna gäller förbud mot att uppföra stängsel, staket eller hägnad samt att bygga om eller ändra befintlig byggnads- eller anläggningskonstruktion, funktion eller användningssätt.

I det gamla beslutet från 1994 var spridning av kalk belagt med tillståndsplikt. I det nya beslutet (2026) är det förbjudet att släppa ut eller sprida kalk, i syfte att skydda naturmiljön.

Sammanfattande bedömning

Beslutet 1994-06-20 ersätts av detta beslut 2026-03-19 som innebär ett mer ändamålsenligt skydd, bevarande och utvecklande för de värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter som ska bevaras och vårdas i reservatet samt för de mer påverkade delar som behöver

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

återställas för att reservatets värden ska bevaras och utvecklas. Genom tillägg till syftets förvaltningsinriktning och B-föreskrifterna för att möjliggöra nödvändig naturvårdande skötsel samt genom förstärkta A-föreskrifter uppnås detta. B-föreskrifterna möjliggör också skötselåtgärder nödvändiga för att underlätta för allmänhetens friluftsliv vilket går i linje med syftet med områdesskyddet. Det nya beslutet (2026) innebär också bättre förutsättningar för säker jakt, minskade hinder för viktig infrastruktur och näringsverksamhet, bättre förutsättningar att bedriva skogsbete och bättre förutsättningar för allmänhetens friluftsliv genom lättnader i enskilda föreskrifter som inte motverkar syftet med skyddet och därför sammantaget gör att reservatets föreskrifter inte går längre än vad som krävs för att uppnå dess syfte.

Formuleringar i syfte, skäl och vissa föreskrifter samt de beskrivande texterna i beslutet har också justerats och preciserats, dock utan att väsentligt ändra innebörden i dessa.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget av dessa anledningar att synnerliga skäl föreligger och att det finns stöd för att upphäva beslutet 1994-06-20, diarienummer 231-967/93 som fattades enligt 7 § naturvårdslagen (1964:822) med tillhörande skötselplan 2007-06-19, diarienummer 512-15223-2006 och ersätta med detta beslut 2026-03-19, diarienummer 10427-2025.

Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken får beslut om upphävande av gällande beslut meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. I detta fall upphävs beslutet (1994) för att bilda ett utökat och förstärkt skydd. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att detta beslut (2026) inte innebär något väsentligt intrång i områdets naturvärden och finner därav att det inte finns skäl att ställa krav på kompensation.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Skyddet av Vitbergen har hög prioritet inom Länsstyrelsens uppdrag att skydda värdefull natur och bevarandet av naturreservatet Vitbergen ligger i linje med nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- Området har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk. De höga naturvärdena på beståndsnivå gör området högt prioriterat för skydd².
- Området ligger inom en värdetrakt för skog³ och därmed blir förutsättningarna bättre för att långsiktigt bevara och utveckla områdets utpekade värden och för att bevara, stärka och utveckla en grön infrastruktur på landskapsnivå⁴. En grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer och naturområden för bevarande av biologisk mångfald i hela landskapet.
- Inom Vitbergen förekommer naturliga successioner efter brand och reservatet ligger i en trakt särskilt prioriterad för naturvårdsbränning⁵.
- Det mycket rika lövinslaget är särskilt värdefullt eftersom reservatet ligger i en trakt särskilt prioriterad för lövnaturvärden⁶. Skyddet möjliggör en sådan förvaltning.
- I reservatet har arten liten aspgelélav (*Collema curtisporum*)⁷, registrerats vilken omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP).

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Formellt skydd av värdefull natur, varav naturreservat utgör en stor del, är ett av de viktigaste verktygen för att nå målen om biologisk mångfald.

² Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2024. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Rapport 7168.

³ Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skogsvårdsstyrelsen Västerbotten. 2005. *Strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län. Inkl. Tillägg 2019-12-19 (dnr 511-2259-2018)*.

⁴ Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

⁵ Länsstyrelsen Västerbotten. 2012. *Strategi för skötsel av brandpräglad skog i skyddade områden i Västerbottens län*. Meddelande 16:2012.

⁶ Länsstyrelsen Västerbotten. 2014. *Strategi för bevarande och restaurering av lövnaturvärden i skyddade områden, Västerbottens län*. Meddelande 6:2014.

⁷ Naturvårdsverket 2010. *Åtgärdsprogram för hotade arter på asp i Norrland 2010-2014*. Rapport 6393.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Reservatet omfattar 824 hektar skog (varav 824 hektar är produktiv skog) och 80 hektar våtmarker med dess arter, strukturer och processer som bidrar till de nationella etappmålen om skydd av skogsmark och i första hand stärker möjligheterna att nå miljömålet *Levande skogar*, men även miljömålen *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Vitbergen ingår sedan 1995 i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller livsmiljöer som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. För Natura 2000-områden finns krav på reglering av nödvändiga bevarandeåtgärder i EU-direktiv (art- och habitatdirektivet 92/43/EEG)⁸ och i svensk lagstiftning (miljöbalken, områdesskyddsförordningen).

Länsstyrelsen bedömer att reservatsbildning av Natura 2000-området, tillsammans med andra skyddsinsatser, är en lämplig bevarandeåtgärd för att dess värden ska bestå eller utvecklas. Därigenom ökar möjligheten för Natura 2000-området att bidra till så kallad gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter kan bevaras.

Effekter på ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter naturreservatsbildningen har på olika ekosystemtjänster från naturreservatet. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt.

Beslutet har störst positiv effekt på de stödjande ekosystemtjänsterna som är kopplade till artbevarande och biologisk mångfald, men även många andra ekosystemtjänster påverkas positivt. Länsstyrelsen bedömer att bland annat följande ekosystemtjänster påverkas positivt av beslutet:

⁸ EU:s Art- och habitatdirektiv, Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- **Försörjande ekosystemtjänster** som produktion av livsmedel från vilda djur och växter.
- **Reglerande ekosystemtjänster** som flödesreglering, biologisk kontroll av skadegörare och global klimatreglering (kolbindning) utförd av växter.
- **Kulturella ekosystemtjänster** som tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv, tillhandahållande av områden för forskning samt bevarande av naturen för framtida generationer.
- **Stödjande ekosystemtjänster** som ekologiska samspel, bevarande av biologisk mångfald inklusive genpool, habitat och hotade arter, samt tillhandahållande av livsmiljöer för arter, t.ex. barnkammare och boplatser för djur och fåglar.

Beslutet har störst negativ effekt på försörjande ekosystemtjänster kopplade till skogsbruk som produktion av träråvaror, bioenergi och biobaserade kemikalieråvaror. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av tidigare etappmål för miljömålet *Levande skogar*.

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Hela naturreservatet ligger inom ett område som är av riksintresse för naturvården⁹ enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, med hänvisning till det värdefulla skogslandskapet och faunan samt att området utgör ett av länets större sammanhängande urskogsartade områden utanför fjällkedjan. Då naturreservatet ligger inom ett Natura 2000-område omfattas det även av riksintresse för naturvården¹⁰ enligt 4 kap. 8 § miljöbalken. Sydvästra delen av Vitbergen ligger inom Sävaråns käll- och biflöden som är ett riksintresse för skyddade vattendrag enligt 4 kap 6 § miljöbalken.

Reservatet berör även vinterbetesland som är av riksintresse för rennäringen (3 kap. 5 § miljöbalken). En mindre yta i reservatets västra

⁹ Länsstyrelsen i Västerbottens län. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.

¹⁰ Länsstyrelsen i Västerbottens län. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

delar berörs av ett kärnområde av riksintresse för rennäringsen (3 kap. 5 § miljöbalken).

Länsstyrelsen bedömer inte att reservatet påverkar riksintressena negativt eller att några av riksintressena är motstående inom reservatets avgränsning.

Skellefteå kommuns översiktsplan redovisar de berörda riksintressena och Vitbergens naturreservat bedöms förenligt med kommunens översiktsplan.

Naturreservatet berörs inte av några gällande eller förfallna undersökningstillstånd eller andra utpekade riksintressen för mineralutvinning (3 kap. 7 § miljöbalken), energiproduktion (3 kap. 8 § miljöbalken) eller kända intressen för totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken).

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen därför att detta beslut 2026-03-19 om bildande av naturreservatet Vitbergen är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Inskränkningar som motiveras med hänsyn till naturvårdsintressen eller intressen för friluftslivet betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer att avgränsningen av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området.

Sammantaget finner Länsstyrelsen därför att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

För föreskrifter med krav på tillstånd kan Länsstyrelsen lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Före anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (1998:904) om anmälan om samråd.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (Natura 2000) kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken. Det gäller även åtgärder utanför området om det kan påverka miljön inne i Natura 2000-området,
- Fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis flodpärlmussla, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- Av 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt,

- Det är förbjudet att använda blyhagel vid jakt på våtmarker och över grunda delar av öppet vatten enligt 14b § förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

Detta beslut (2026) kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Klara Linder, naturvårdshandläggare, som föredragande. I handläggningen har också Karin Edlund, naturvårdshandläggare, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på <https://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.

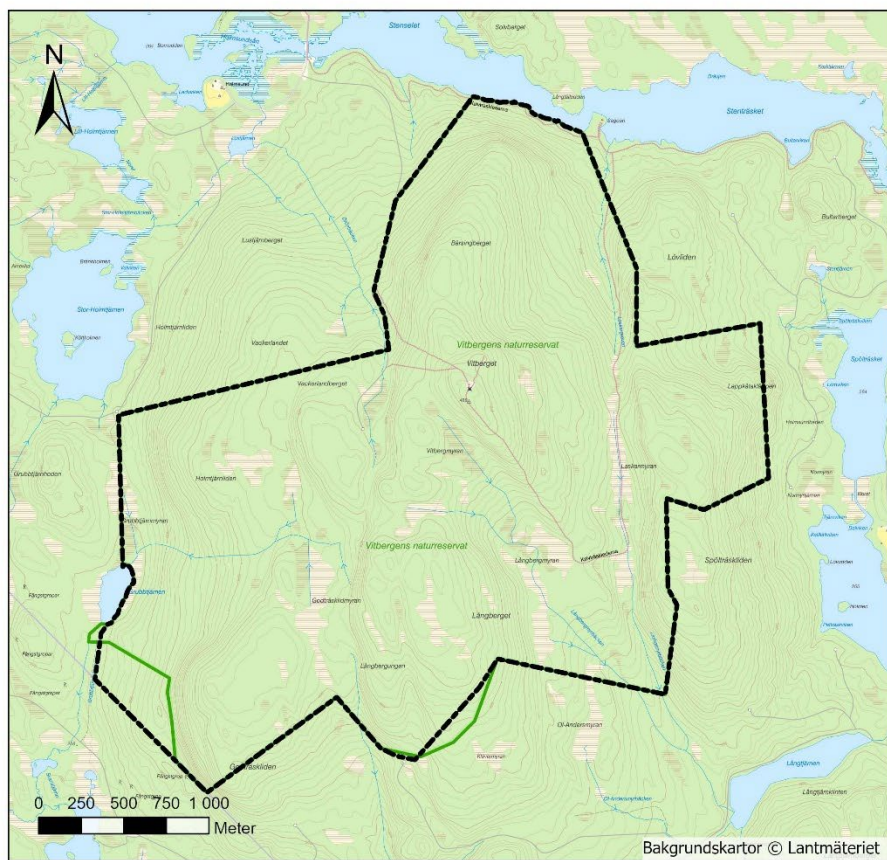
Bilagor

1. Beslutslista
2. Skötselplan inklusive bilagor
3. Överklagandehänvisning regeringen

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Bilaga 1

Naturreservatet Vitbergen

Skellefteå kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut

Länsstyrelsen
Västerbotten

- Reservatsgräns (2026)
 Felaktigt redovisad reservatsgräns (1994)

Beslutskarta för Vitbergs naturreservat i Skellefteå kommun.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2 till beslut

1 (22)

Datum	Diarienummer
2026-03-19	10427-2025

Skötselplan för naturreservatet Vitbergen i Skellefteå kommun

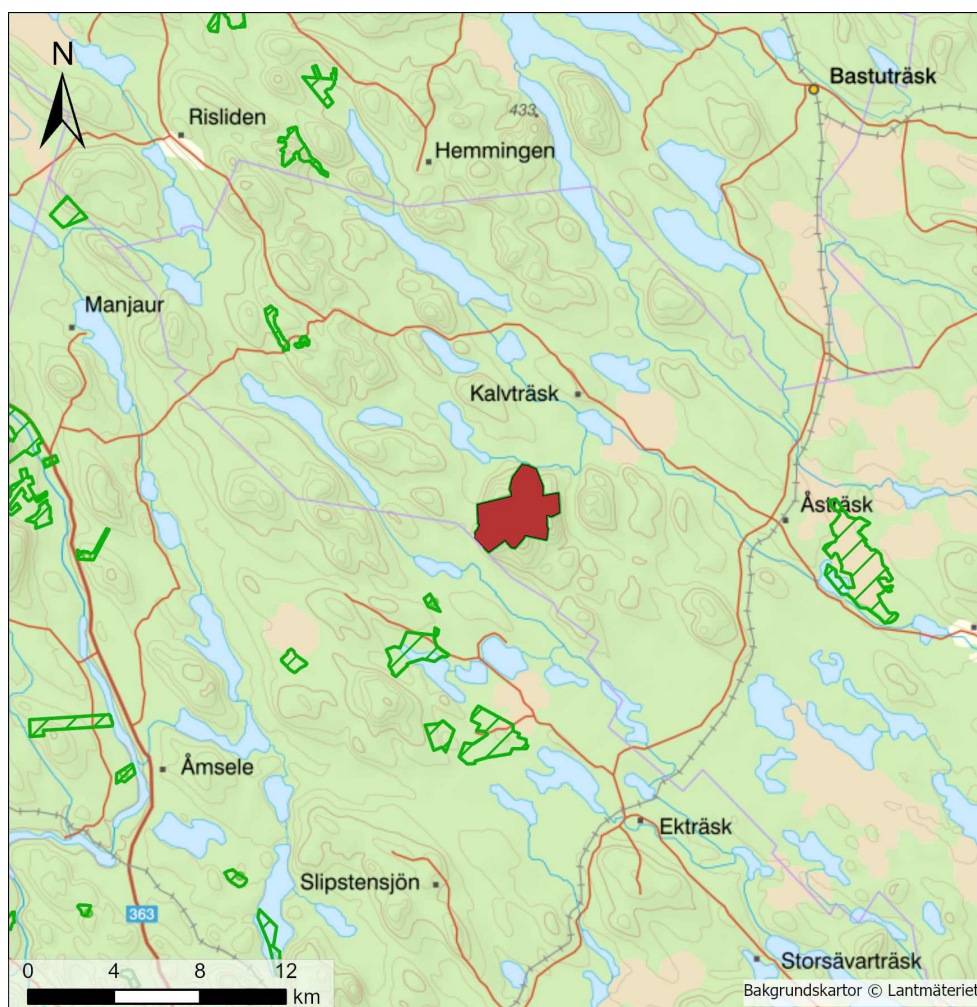

Foto: Länsstyrelsen Västerbotten

1 Beskrivning av naturreservatet

1.1 Läge och landskap

Vitbergens naturreservat ligger 5 km sydväst om Kalvträsk i Skellefteå kommun. Naturreservatet utgörs av en tämligen starkt kuperad och höglänt bergsplatå, liggande på en höjd mellan 350–490 meter över havet. Området utgörs av ömsom blockrika talldominerade markavsnitt och lägre grandominerade områden med kärr och mossar. Med sin mycket varierade topografi har Vitbergen ett brett spektrum av livsmiljöer. Till sin yta är reservatet ett av de största sammanhängande skogsreservaten i den östra delen av länet.

Naturreservatet **Vitbergen** (röd markering) ligger cirka 5 km SV om Kalvträsk. På kartan syns också några närliggande naturreservat (grönstreckad markering).

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

1.2 Geologi

Berggrunden i området består i huvudsak av granit, med en mindre del av paragnejs i de västra delarna av reservatet.

1.3 Skog

Skogsmarken i Vitbergens naturreservat består i huvudsak av en lövbränna i sent successionsstadie. Sedan 1750 har det noterats åtta bränder i reservatet, där den senaste ägde rum år 1901 och berörde en stor del av reservatet. Det innebär att stora delar av skogarna i reservatet är cirka 120 år gamla. Runt om i reservatet förekommer dock äldre överståndare som överlevt branden. Dessa återfinns främst uppe på högplatåerna och i västsluttningarna. Överståndarna har spår från brand i form av brandljud. Stora delar av de äldre skogarna är synnerligen hänglavsrika. Vegetationen i reservatet kännetecknas av en frisk ristyp med dominans av blåbär, lingon och kruståtel.

Reservatets terrängförhållanden i kombination med de rådande väderförhållandena vid tillfället för den senaste branden har resulterat i ett mosaikartat skogslandskap. Generellt har branden varit intensiv i östsluttningen till skillnad från sluttningarna i väst, vilket tyder på en vindriktning ifrån öster vid brandtillfället.

Helt talldominerade skogar återfinns framförallt i den västra delen av reservatet, bland annat Vackerlandsberget och Godträskliden. I de talldominerade delarna är det sparsamt med lågor och äldre torrträd, vilket tyder på att avverkning av brandskadad skog troligen ägt rum. Vid de karga topparna med övervägande hållar och blockrik mark dominerar den torra ristypen. Stora delar av skogen är uppe på bergstoppen tämligen lågproduktiv. Det satta, knotiga utseendet hos träden är utmärkande för dessa höglänta skogar. Många av träden uppe på bergen har döda och knäckta toppar från snöbrott.

Grandominerade skogar finns i anslutning till de mer högproduktiva ravinerna, med koncentrationer kring bäckar och utströmningsområden samt kring flera av bergenstoppartierna. Lövinslaget i dessa delar utgörs av äldre aspar och sälgar. I de mer grandominerade delarna finns det allmänt med död ved, speciellt granlågor i olika nedbrytningsstadier.

Lövträd förekommer allmänt och spritt i reservatet, med större koncentrationer kring hårdare brända ytor och delar som är påverkade

av tidigare skogsbruk. Dessa generellt yngre skogar har främst död lövved. Även sumpskogar förekommer sparsamt i reservatet. Sumpskogarna är påverkade av dikning.

I reservatet förkommer avverkningsspår i form av gamla högstubbar och kvarlämnade toppar, men även nutida stubbar. Även viss plockhuggning har förekommit. Det är genomgående en låg andel död ved i reservatet.

Relativt stora ytor i nordvästra och sydvästra delarna av reservatet har kalavverkats eller utsatts för hård plockhuggning under 1950- och 60-talet.

Skogsbete med djur från de omgivande lantbruken har bedrivits i området.

1.4 Våtmarker

Majoriteten av våtmarkerna inom reservatet utgörs av fattiga till intermediära fastmattekärr. Den största delen av våtmarkerna utgörs av öppen myr, men även skogsbevuxen myr förekommer.

För att gynna skogstillväxten i området dikades ett stort antal våtmarker ut. Många diken är idag näst intill igenväxta, men några sträckor har fortfarande kvar sin avvattnande funktionalitet. Under fyra års tid har Länsstyrelsen arbetat med restaureringsåtgärder för diken i våtmarkerna.

1.5 Vattendrag

Det finns ett antal mindre vattendrag inom reservatet. Vattendragen har sitt avrinningsområde i de olika sjöar och tjärnar som ligger utanför reservatet. Den sydvästra delen av Vitbergen ligger inom käll- och biflöden som är av riksintresse för det skyddade vattendraget Sävarån. Vissa utav de diken som återfinns i reservatet mynnar ut i dessa bäckar. Vattendragen har inte bedömts i arbetet med EU:s vattendirektiv, Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

1.6 Naturvårdsarter

Vitbergens naturreservat utgör en lämplig miljö för arter knutna till brandpräglad skog.

Datum

2026-03-19

Diarienummer

10427–2025

Nedan presenteras ett urval av skyddsvärda eller på annat sätt naturvårdsintressanta arter som påträffats inom naturreservatet Vitbergen¹ (hotkategori enligt Artdatabankens Rödlista 2020² inom parentes där NT = nära hotad, VU = sårbar och EN = starkt hotad):

Aspvedgnagare, björksplintborre, blackticka (VU), bockspindling, bollvitmossa, bronsbjon, bårdlav, doftskinn (NT), doftticka (VU), dvärgbägarlav (NT), dvärgtufts, fläcknycklar, gammelgransskål (NT), garnlav (NT), granticka (NT), grå renlav, gränsticka (NT), gulvit renlav, harticka (NT), hedspindling, Jungfru Marie nycklar, järpe (NT), knottrig blåslav (NT), knärot (VU), kolflarnlav (NT), korallblylav, kornig nållav, köttticka (NT), lappticka (VU), lilaspindling, liljekonvalj, liten aspgelélav (VU), liten sotlav (VU), luddlav, lunglav (NT), mindre mörghorre, morkulla, motaggschamp (NT), myskbock, mörk husmossa, mörk kolflarnlav (NT), nattviol, nordisk stormhatt, norrlandslav, nästlav, ormbär, pärluggla, robust tickgnagare, rosenticka (NT), roströdsdivig spindling, rostvitmossa, rutspindling (NT), rynkskinn (VU), rävticka, rödbandad spindling, rödbrun blekspik (NT), rödvingetrast (NT), skinnlav, småflikig brosklav (NT), sparvuggla, spindelblomster, sprickporing (VU), stekelbock, stiftgelélav (NT), stjärntagging (NT), stor aspticka, stuplav, större aspvedbock, tajgablastjärt (EN), tajgaskinn (VU), tallticka (NT), talltita (NT), tallvitmossa, tofsmes, torta, tretåig hackspett (NT), ullspindling, ullticka (NT), vanlig groda, vedflamlav (NT), vedskivlav (NT), violettfootad slemspindling, violettgrå tagellav (NT), vitmosslav, vågbandad barkbock, äggvaxskivling (NT), ögonpyrola.

1.7 Kulturhistoria och markanvändning

Det finns inga registrerade fornlämningar eller kulturlämningar inom reservatet enligt Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök³.

Kulturhistoriska lämningar

På toppen av berget Vitberget har det sedan 1930-talet funnits ett torn som uppfyllt olika funktioner. Under tidens gång har tornet bytt placering och utformning. Till en början var huvudfunktionen ett brandtorn, men från 1950-talet användes det som ett övervakningstorn av flygvapnet. Sedan 1999 har Kalvträskbygdens byaförening ansvarat

¹ SLU Artdatabanken. 2025. *Fynddata*.

² SLU Artdatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige*.

³ Riksantikvarieämbetets databas Fornsök.

för de byggnader som finns på berget. Idag är tornet anpassat till ett utkikstorn.

Skogsbete

Vitbergen har nyttjats för skogsbete. På 1930-talet fanns det tidvis ett trettiotal hästar i området. Det är troligtvis dessa hästar som lämnat de spår, exempelvis tummelplatser, som man fortfarande kan återfinna i landskapet. Tummelplatser är platser där hästarna/djuren samlats och skrapat bort all vegetation och därmed blottlagt mineraljorden. Efter hästarna har gårdarna Spölträsk och Holmsund använt området för bete av små besättningar av boskap. Gården Holmsund var den gård som sist brukade marken för bete, fram till 1975.

Skogsbruk

Under slutet av 1800-talet brukades skogen till plockhuggning av framförallt grov tall. Under 1900-talets mitt kalavverkades områden i de nordöstra och sydöstra delarna av reservatet. Dessa återbeskogades framförallt av tall via fröträd, men på en mindre yta planterades den nordamerikanska arten berggran (*Abies lasiocarpa*). Berggranen avverkades under 2012 och samma område röjdes under 2014.

1.8 Renskötsel

Naturreservatet ligger inom Svaipa och Grans samebys vinterbetesland. Norra och södra delen av reservatet överlappar med riksintressen för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Enligt Sametingets kartor⁴ berörs två flyttleder av reservatet.

Andra områden än de som redovisas på Sametingets kartor kan få ökad betydelse på grund av bland annat väder, betestillgång samt övriga verksamheter och aktiviteter inom beteslandet. Samhällen, utbyggda älvar, vägar, skogsbruk, turism med mera i samebyns vinterbetesområde gör att renarna behöver mycket tillsyn i vinterbeteslandet. Tjockt snötäcke och hård skare gör att det i vinterbeteslandet är nödvändigt att ha tillgång till hänglavs-bete.

⁴ Sametinget. IRENMARK. Rennäringens markanvändningsdata. www.sametinget.se.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

1.9 Friluftsliv

Naturreservatet Vitbergen är med sin vildmarksliknande karaktär ett spännande och relativt lättillgängligt besöksmål. Under barmarksperioden nås reservatet från norr, via den väg som går från Kalvträsk via Holmsund. Vid starten på leden som går till Vitbergets topp finns det en parkeringsplats. Det finns ytterligare en led upp till toppen, något söder om parkeringsplatsen. Den södra leden är något kortare, cirka 600 meter, men brantare än leden som startar vid parkeringen. Det är begränsad framkomlighet på vägen som leder fram till den södra ledstarten.

Från parkeringen går det en led på cirka 900 meter upp till toppen av Vitberget, där en öppen raststuga finns att rasta eller övernatta i. Till stugan hör även ett utedass. Ett par hundra meter bort från raststugan finns det ett gammalt brandtorn som under senare tid fungerat som ett utkikstorn. Drygt 200 meter nordost om raststugan finns även ett vindskydd med eldstad. Det är möjligt att gå en slinga på dryga sju kilometer runt delar av reservatet. Slingan är en del av Kalvträsklederna, som består av olika sträckor runt om Kalvträskbygden. Det är därför möjligt att ta längre turer längs ledsystemet i området kring naturreservatet och Kalvträsk. Kalvträsklederna och brandtornet förvaltas av Kalvträskbygdens byaförening.

2 Natura 2000

Naturreservatet Vitbergen ingår sedan 2005 i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. För Natura 2000-området Vitbergen finns en bevarandeplan i vilken det anges vad som krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och naturtyper. Målen för åtgärderna i denna skötselplan är utformade för att i huvudsak överensstämma med de mål som finns i bevarandeplanen. Följande arter och naturtyper, enligt art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet, finns eller har påträffats i reservatet och är en del av det som utgjort grund för utpekandet av Vitbergen som Natura 2000-område och är de prioriterade bevarandevärden som ska bevaras inom Natura 2000-området.

Utpekade arter inom Natura 2000-området Vitbergen:

- Liten aspgelélav (*Collema cutisporum*)

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- Järpe (*Tetrastes bonasia*)
- Tjäder (*Tetrao urgallus*)
- Trana (*Grus grus*)
- Grönbena (*Tringa glareola*)
- Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)
- Pärloggla (*Aegolius funereus*)
- Spillkråka (*Dryocopus martius*)
- Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)
- Orre (*Lyurus tetrix*)

Utpekade naturtyper inom Natura 2000-området Vitbergen:

- Öppna mossar och kärr (7140)
- Taiga (9010)
- Näringsrik granskog (9050)
- Skogsbevuxen myr (91D0)

De brandberoende skalbaggar slät tallkapuschongbagge och grov tallkapuschongbagge, båda listade i EU:s art- och habitatdirektiv, förekommer på brandfält i nära anslutning till Vitbergen. Annex II-arten aspbarkgnagare, vilken lever i barken på död, solexponerad asp är inte påträffad i området, men de lövrika hundraåriga brännorna i och i närheten av reservatet utgör en typisk livsmiljö för arten. Då inga regelrätta inventeringar av områdets insektsfauna genomförts kan den förekomma i eller i närheten av området.

3 Skötselområden för naturmiljöer

Reservatet är indelat i fyra skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt behov av åtgärder (se bilaga 1). För varje skötselområde redovisas bevarandemål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås i skötselområdet och därmed ge en tydlig bild av hur reservatets syfte ska tillgodoses. För varje skötselområde redovisas också skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som kan genomföras av Länsstyrelsen, som förvaltare av reservatet, i enighet med reservatets föreskrifter och i mån av tillgängliga resurser. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1: Talldominerad blandbarrskog

Beskrivning

Areal: 317 ha

Skötselområdet utgörs i huvudsak av skiktad tallnurskog med gott om äldre brandskadade tallar med en ålder på mellan 250 och 350 år. Den senaste branden ägde rum för cirka 120 år sedan. I fuktsvackorna finns ett stort inslag av gran och lövträd, medan graninväxten mestadels är begränsade i de torrare delarna.

Bevarandemål

- Skogen ska präglas av naturliga processer såsom brand, trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Området ska ha en naturlig hydrologi.
- Skogens struktur och sammansättning ska vara påverkad av brand eller motsvarande störning. I perioder efter en störning kan områden vara öppna och luckiga med nya spirande trädgenerationer. I senare stadier kan skogen vara mer sluten. Vissa mindre delar av skogen är naturligt fuktiga eller blöta och kommer därför att brinna väldigt ytligt eller inte alls, vilket är en del av dynamiken i ett brandpräglad landskap.
- Skogen ska utmärkas av olikåldrighet, luckighet och genomgående stor strukturell variation. Grova och gamla träd ska vara vanliga. Generellt ska tillgången på stående och liggande död ved vara stor.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen brandpräglad skog ska vara cirka 317 ha.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Skötselåtgärder

Bränning

Området bör naturvårdsbrännas där det är tekniskt möjligt. En bränning syftar till att upprätthålla eller återskapa en brandpräglad skogsstruktur med de strukturer och arter som är knutna till brand. En bränning kan medföra ökad öppenhet, skiktning och föryngring av främst tall och löv; ökad mängd död ved och strukturer som brandljud som kan medföra ökad livslängd på träden. Skötselområdet kan delas upp och brännas i mindre delar om det bedöms lämpligt. Exakt avgränsning och frekvens för de enskilda naturvårdsbränningarna tas fram i samband med den brandplan som görs inför varje enskild bränning.

Brandefterliknande åtgärder

Om bränning inte är möjlig att genomföra kan olika brandefterliknande åtgärder genomföras för att främja strukturer och arter som är knutna till brand. Det kan ske genom att fälla träd; ringbarka eller på annat sätt skada träd; tillföra död ved eller genomföra markstörning.

Stängsling

Om den föryngring som kommer efter en bränning bedöms ha dåliga förutsättningar att utvecklas på grund av intensivt bete kan stängsling genomföras.

Åtgärder för att öka öppenheten och minska konkurrensen

Där en ökad inväxning och dominans av gran kan påverka områdets naturvärden negativt kan exempelvis ringbarkning eller fällning av gran genomföras för att gynna lövträd.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Åtgärder i vägkanter och andra öppna miljöer

Vägkanter eller annan öppen mark i anslutning till infrastruktur kan fungera som livsmiljö för pollinerande insekter och många andra skyddsvärda arter genom att erbjuda naturtyper som minskat kraftigt i odlingslandskapet såsom temporärt ohävdade marker, årligen slåtrade eller extensivt skötta ytor. Där det finns potential att hysa skyddsvärda arter kan anpassade skötselåtgärder i områdets vägkanter genomföras för att gynna dessa miljöer och arter. Det kan ske i samverkan med t.ex. väghållare, exempelvis genom anpassad slåtter av blomsterrika vägkanter; genom att spara lövträd eller blommande lågväxande buskar i samband med röjning; genom att samla upp avslaget material i samband med slåtter eller röjning; genom att skapa markblottor eller genom att placera ut död ved.

Åtgärder för skogsbete

Skötselområdet har tidigare brukats för skogsbete. Behovet av bete ska avvägas utifrån resurser och behovet av hävd i andra liknande områden.

3.2 Skötselområde 2: Lövrik eller lövsdominerad barrblandskog

Beskrivning

Areal: 355 ha

Skötselområdet består av lövrika barrskogar. Huvudparten av skogarna i skötselområdet har påverkats av huggningar för ca 60–70 år sedan, men det återfinns också områden med fina lövdominerade naturskogar där lövandelen främst utgörs av asp och sälg. I delar av reservatets nordvästra och sydvästra delar finns relativt stora områden med skog som kalavverkats vid 1900-talets mitt och sedan återbeskogats med främst tall. Flera av dessa skogar är idag mycket lövrika, men också tätvuxna och gran och tall är sakta på väg att konkurrera ut lövträden. I östra delen av Bärsingberget finns en del rester kvar i form av lämnade överståndare, torrträd och lågor. Öster om Grubbtjärnen i söder finns en gammal lövbränna från 1901 med lövdominerad skog och höga naturvärden. I övrigt består skötselområdet av lövrika skogar som främst uppkommit efter äldre avverkningar. En mindre del av skötselområdet har tidigare varit planterad med berggran som har

Datum

2026-03-19

Diarienummer

10427–2025

avverkats. Detta kan behöva underhållsröjas, då berggranens fröbank är långlivad.

Bevarandemål

- Skogen ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, brand, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Efter en störning kan inslaget av lövträd öka vilket ger goda möjligheter för lövträdsberoende arter att fortleva i området. Andelen gran och grova träd kan öka i senare successionsfaser vilket bland annat gynnar arter som är knutna till grov gran och asp samt grov död ved.
- Området ska ha en naturlig hydrologi.
- Skogen ska utmärkas av olikåldrighet, luckighet och genomgående stor strukturell variation. Grova och gamla träd ska vara vanliga. Generellt ska tillgången på stående och liggande död ved vara stor.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen lövrik skog ska vara cirka 355 ha

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Åtgärder för att öka öppenheten och minska konkurrensen

Där en ökad inväxning och dominans av gran kan påverka områdets naturvärden negativt kan exempelvis ringbarkning eller fällning av gran genomföras för att gynna lövträd.

Stängsling

Om föryngring av lövskog bedöms ha dåliga förutsättningar att utvecklas på grund av intensivt bete kan stängsling genomföras.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

Åtgärder för skogsbete

Skötselområdet har tidigare brukats för skogsbete. Behovet av bete ska avvägas utifrån resurser och behovet av hävd i andra liknande områden.

3.3 Skötselområde 3: Grandominerad barrblandskog

Beskrivning

Areal: 201 ha

Skötselområdet består av gammal, urskogsartad höglägesgranskog och äldre grannaturskog runt Vitberget i mitten av reservatet och söderut runt Långbergmyran, Lappkåtakläppen i öst samt runt Godträskliden i sydväst.

Bevarandemål

- Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Området ska ha en naturlig hydrologi.
- Skogen ska utmärkas av olikåldrighet, luckighet och genomgående stor strukturell variation. Grova och gamla träd ska vara vanliga. Generellt ska tillgången på stående och liggande död ved vara stor.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen grandominerad skog ska vara cirka 201 ha

Skötselåtgärder

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Åtgärder för skogsbete

Skötselområdet har tidigare brukats för skogsbete. Behovet av bete ska avvägas utifrån resurser och behovet av hävd i andra liknande områden.

3.4 Skötselområde 4: Våtmarker

Beskrivning

Areal: 80 ha

Skötselområdet innefattar samtliga våtmarker inom reservatet. Våtmarkerna består av både öppna och skogbevuxna myrmarker på olika höjdnivåer i terrängen. På flertalet av områdets våtmarker finns avskärande diken som dränerar större eller mindre områden. Både enstaka diken och dikessystem förekommer i stora delar av reservatet. Några diken övergår till naturliga bäckar. Restaureringsåtgärder för våtmarkerna har påbörjats.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska huvudsakligen bestå av fysiskt och hydrologiskt intakta våtmarker.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- I området ska det finnas olika naturligt förekommande naturmiljöer med de strukturer, vegetationstyper och arter som hör till dessa naturmiljöer.
- De hydrologiska- och hydrokemiska förhållandena ska vara opåverkade. Hydrologin ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året.
- Skötselområdet ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen våtmarker ska vara cirka 80 ha.

Skötselåtgärder

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

3.5 Skötselområde 5: Vattendrag

Beskrivning

Sträcka: 9865 m/ 9,8 km

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Skötselområdet omfattar reservatets bäckar och dessa vattenmiljöers svämplan (dvs den yta som påverkas av återkommande översvämningar). Huvuddelen av vattenmiljöerna är relativt opåverkade men ett antal bäckar inom reservatet ansluter till diken.

Bevarandemål

- Skötselområdets sjöar och vattendrag ska ha en naturlig hydrologi och vattenkemi.
- Skötselområdets sjöar och vattendrag inklusive svämplan ska präglas av naturliga processer med de strukturer och artsamhällen som hör till naturtyperna. Naturliga erosions- och sedimentationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.
- Vattenkvaliteten ska vara god med försumbar påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Det ska inte förekomma gödsling, kalkning eller dikning
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Främmande arter eller stammar ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen vattendrag ska vara cirka 9,8 km.

Skötselåtgärder

Hydrologisk restaurering

Där vattenmiljön påverkats negativt av exempelvis dikningsåtgärder kan restaurering för återställning av hydrologin genomföras.

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

4 Skötsel för friluftsliv

För reservatets skötsel för friluftsliv redovisas här mål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås och därmed ge en tydlig bild av hur reservatets syfte ska tillgodoses. Här redovisas också skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som kan genomföras av Länsstyrelsen, som förvaltare av reservatet, i enlighet med reservatets föreskrifter och i mån av tillgängliga resurser.

Beskrivning

Naturreservatet har betydelse för friluftslivet då det finns goda möjligheter att uppleva förhållandevis opåverkad natur och att nyttja området för vandring och egna naturupplevelser. Från Vitbergets topp har man en fin utsikt över det omgivande landskapet. Tillgängligheten är relativt god då det finns en skogsbilväg som leder till en parkeringsplats. De befintliga anläggningar som finns i reservatet är en raststuga med tillhörande dass och ett vindskydd med tillhörande grillplats. Det finns två leder som leder till Vitbergets topp. Inom reservatet finns även en informationsskylt vid parkeringen, samt riktningskyltar längs leden. Kalvträskbygdens byaförening äger och förvaltar Kalvträsklederna som går igenom reservatet, undantaget den sträcka som går från parkeringen till raststugan vilken Länsstyrelsen ansvarar för. Kalvträskbygdens byaförening äger även det gamla brandtornet (se även avsnittet Övriga anordningar).

Mål för friluftsliv

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Intressanta natur- och kulturvärden ska bevaras, vårdas och skötas.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.
- Områdets entré och friluftslivsanordningar ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

- Reservatets intressanta naturmiljöer och arter ska kunna besökas utan att skada dem.

Åtgärder för friluftsliv

- Informationsskyltar, utformade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, sätts upp i anslutning till reservatet utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar.
- Området i utkikstornets omedelbara närhet, Vitbergsstugan och vindskyddet kan röjas från buskar och sly så att det hålls öppet. Träd och buskar som fallit eller hotar att falla över leder och stigar samt uppväxande träd och buskar i nära anslutning till byggnader får kapas, men ska lämnas i naturreservatet.
- En parkering kan anläggas och underhållas intill ledstarten.
- Naturreservatets friluftsanläggningar ska vara i gott skick.
- Vid behov är det möjligt att spånga stigar och leder som går igenom våtare områden i reservatet. Det är också möjligt att anlägga en framtida rastplats i anslutning till lederna.
- Information om naturreservatet på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.
- Om besökare påverkar reservatets upplevelsevärden eller värdefulla naturmiljöer och arter negativt, t.ex. genom markslitage, kan åtgärder för att minska påverkan genomföras. Aktuella åtgärder kan vara exempelvis information samt kanalisering med markering av stigar och spänger.

5 Övriga anordningar

I naturreservatet finns byggnader och leder som inte kommer att förvaltas inom naturreservatets primära skötsel. För delar av anläggningar kan dock Länsstyrelsen komma att understödja skötsel och underhåll. Underhåll och annat är i övrigt tillåtet i enlighet med reservatets föreskrifter. Det gäller bland annat:

- Det gamla brandtorn som under senare tid fungerat som utsiktstorn.
- Kalvträsklederna, undantaget den sträcka som går från parkeringen till raststugan vilken Länsstyrelsen ansvarar för.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Slyröjning, kvistning och kapning av liggande träd för underhåll av leden är tillåtet i enlighet med reservatsföreskrifterna.

6 Nyttjanderätter

- Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Jakttorn får uppföras och befintliga sikt- och skjutgator får röjas enligt reservatets föreskrifter.
- Om anläggningarna inte längre nyttjas skall ägarna ta bort anläggningarna på egen bekostnad och efter samråd med Länsstyrelsen så långt det är möjligt återställa områdena till naturligt tillstånd.
- Reservatet ingår i Svaipa sameby och Gran sameby renskötselområde och nyttjas enligt gällande lagstiftning.

7 Samråd angående renskötsel

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörd sameby skall genomföras inför kommande skötselåtgärder i Vitbergens naturreservat som kan medföra påverkan på förutsättningarna för renskötseln. Båda parter skall kunna ta initiativ till samråd.

8 Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9 Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter. Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att större skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden dokumenteras. Tillståndet för livsmiljöerna uppdateras efter åtgärd.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Naturresevatets bevarandemål och tillståndet för områdets utpekade livsmiljötyper och arter ska följas regelbundet. Uppföljningen sker enligt riktlinjer från Naturvårdsverket.

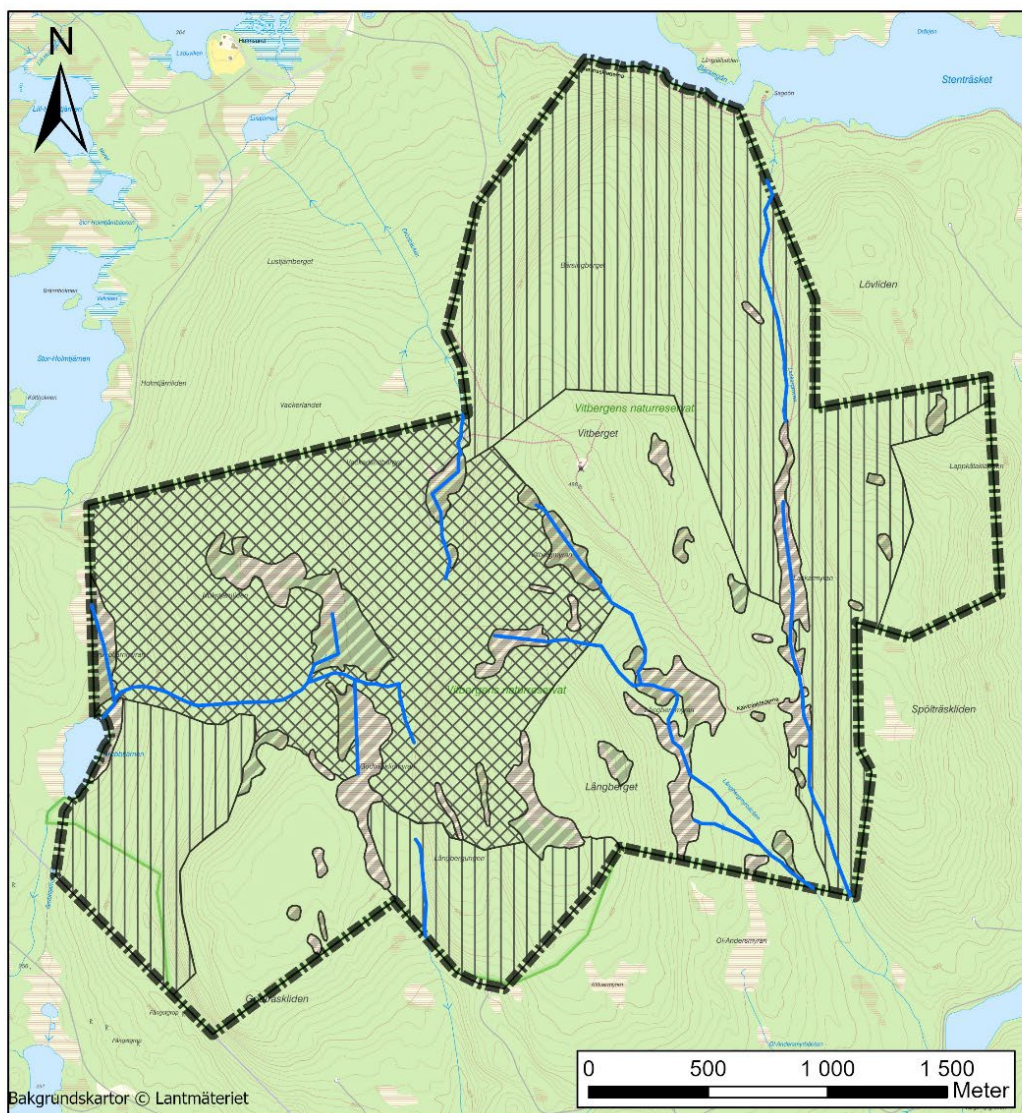
Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över anläggningar för friluftslivet och informationsskyltar

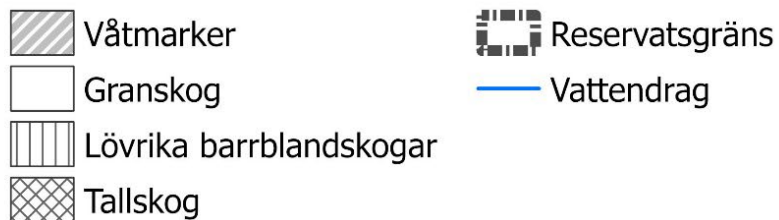
Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427–2025

Bilaga 1

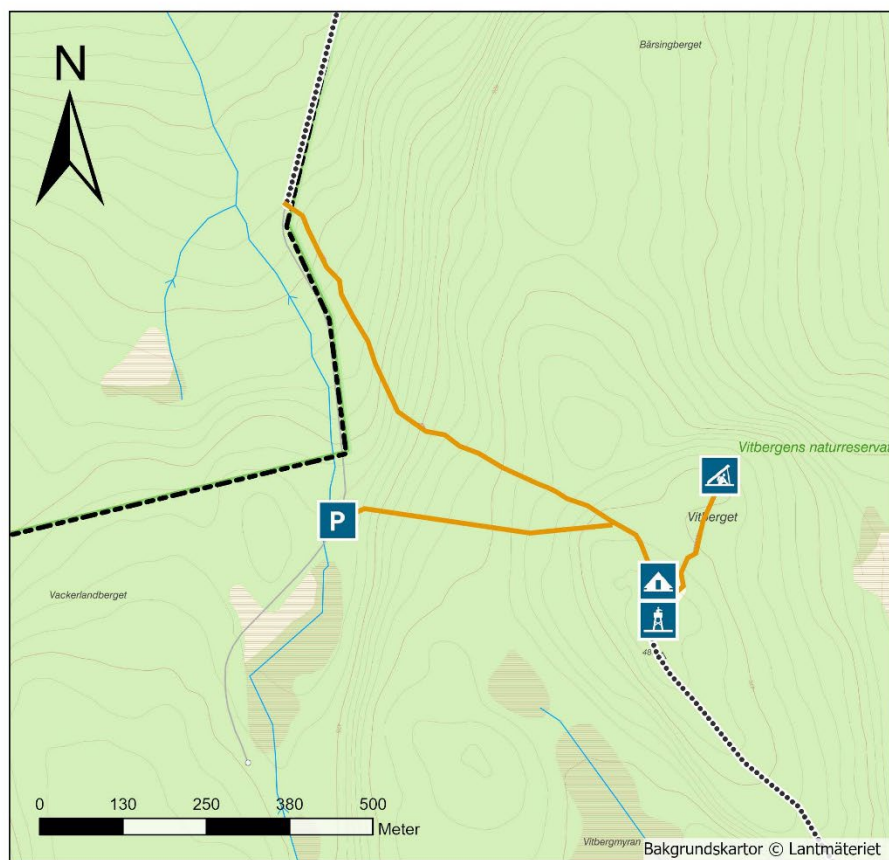

Bilaga 1. Karta med skötselområden för naturreservatet Vitbergen, Skellefteå kommun.

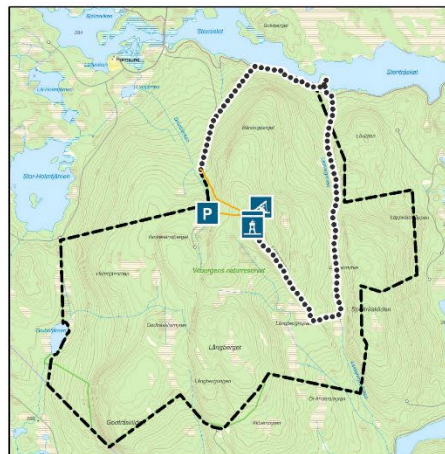
Datum
2026-03-19Diarienummer
10427–2025

Bilaga 2

Bilaga 2 till skötselplanen.
Överst: Karta över friluftsanläggningar i
Vitbergens naturreservat.
Nederst: Översiktskarta över
Kalvträskledens sträckning i reservatet.

- Reservatsgräns
- Parkeringsplats
- Raststuga
- Utkikstorn
- Vindskydd
- Led
- Kalvträskleden

Karta med anordningar för friluftslivet, besöksmål och information i Vitbergens naturreservat i Skellefteå kommun.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 3

Datum
2026-03-19

Diarienummer
10427-2025

Överklagandehänvisning regeringen

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post vasterbotten@lansstyrelsen.se eller via växeltelefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer.